

Uchwała Nr XXII/283/2008
Rady Miasta Nowego Sącza
z dnia 26 lutego 2008 r.

w sprawie: Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2008-2012.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), w związku z art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493), Rada Miasta Nowego Sącza na wniosek Prezydenta Miasta Nowego Sącza uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2008-2012 w brzmieniu jak w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wydatki na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2008-2012 określa każdego roku uchwała budżetowa Miasta Nowego Sącza.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Nowego Sącza.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta
(-) Stefan Chomonicz

Załącznik Nr 1 do uchwały
Rady Miasta Nr XXII/283/2008
z dnia 26 lutego 2008 r

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2008 - 2012**

Program ochrony ofiar przemocy
oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób
stosujących przemoc w rodzinie.

Nowy Sącz 2008

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	5
2.1. DEFINICJA	5
2.2. CYKL PRZEMOCY DOMOWEJ	5
2.3. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE – FORMY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH	6
2.4. MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE	6
2.5. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE	7
3. DOKUMENTY UNII EUROPEJSKIEJ	8
4. PRAWO POLSKIE WOBEC PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.....	9
5. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE	11
6. CELE PROGRAMU	12
7. REALIZACJA PROGRAMU	12
8. DIAGNOZA	14
9. ZADANIA W RAMACH PROGRAMU	16
BIBLIOGRAFIA	25

1. WPROWADZENIE

Maltretowanie dzieci, żon i mężczyzn niezdolnych do skutecznej obrony nie może być tolerowane - zgodzą się z tym chyba wszyscy. Także z tym, że seksualne napastowanie dzieci, zwłaszcza przez bliskich krewnych, jest poważnym i brzemienne w skutki przestępstwem. Ofiarom przemocy potrzebna jest pomoc, ale aby była ona skuteczna, nie wystarczy nie zgadzać się na przemoc, ale trzeba problem ten zgłębić, więcej dowiedzieć się o ludziach, którzy stosują przemoc i są jej ofiarami.

Przemoc towarzyszy nam prawie przez całe życie. Wśród radosnych chwil, bez trosk zabaw, sytuacji pełnych uśmiechów i ciepła są również sytuacje pełne grozy i płaczu dzieci, rozpacz zdradzonych i bitych żon, śmiertelne wypadki samochodowe, samobójstwa.

Rodzina powinna być bezpiecznym miejscem dla każdego człowieka, w której może się rozwijać, być kochanym, czuć się potrzebnym. Ta właśnie rodzina czasami zamienia się dla jej członków w „piekło”, w którym muszą żyć, rozwijać się i funkcjonować.

Rodzina jest grupą złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzinnym. Jest podstawą społeczeństwa przede wszystkim ze względu na spełnianie przez nią funkcje.

Do podstawowych funkcji rodziny należą:

1. materialno - ekonomiczna, która ma zaspokajać materialne potrzeby członków rodziny,
2. opiekuńczo - zabezpieczająca, polegająca głównie na pielęgnacji wszystkich potrzebujących pomocy członków rodziny,
3. prokreacyjna, łącząca zaspokojenie potrzeb jednostki, jak i oczekiwania społeczeństwa,
4. kontrolno - legalizacyjna, wynikająca z obowiązującego w danej rodzinie wariantu systemu wartościowo - normatywnego, który obwarowany jest sankcjami, a sprowadza się do kontroli zachowań członków rodziny,
5. socjalizacyjna, jest to niewątpliwie jedna z najważniejszych funkcji rodziny. Główny element socjalizacyjnej funkcji rodziny to m. in. przekazywanie dziecku dorobku kultury społeczeństwa, w tym modeli odpowiednich zachowań, systemów wartości i norm społecznych, umiejętności służących samodzielnemu pełnieniu ról społecznych. W obrębie tej funkcji odbywa się istotna część kształtowania osobowości dziecka,
6. klasowa, która wiąże się z przynależnością rodziców do określonej struktury społeczeństwa,
7. kulturalna, to życie kulturowe rodziny jako pewna określona całość, a także zainteresowania kulturalne jej poszczególnych członków, co odbywa się przez indywidualny kontakt jednostek z instytucjami kulturalnymi społeczeństwa,
8. rekreacyjno - towarzyska, w obrębie tej funkcji powinny wytwarzać się pogłębione kontakty towarzyskie pomiędzy domownikami, umacniające przychylną atmosferę domową, tak długo pamiętane przez członków tej grupy społecznej,
9. emocjonalno - ekspresyjna, jeżeli rodzina jest zdrowa wszystkie te funkcje są realizowane.

W rodzinach patologicznych funkcjonowanie rodziny jest zachwiane.

Przemoc jest sprzymierzeńcem nieszczęść i cierpień, na jakie narażona jest rodzina.

2. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

2.1. DEFINICJA

„Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić. Najczęściej ofiarami różnych form przemocy padają dzieci, osoby okresowo lub trwale niepełne ze względu na starość czy chorobę, lecz także i kobiety, mimo, że ich zależność od innych nie jest tak oczywista jak w przypadku dziecka czy osoby niepełnej”

Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem nowym. Istniała zawsze, niezależnie od kultury, zajmowanego statusu społecznego, czy miejsca zamieszkania.

Sam termin „przemoc” jest określeniem raczej potocznym niż psychologicznym, a jego słownikowa definicja brzmi: „fizyczna przewaga wykorzystywana do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś; narzucona władza, panowanie”

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka - działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest intencjonalna - zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

2.2. CYKL PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości.

Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- * **faza narastania napięcia** - w tej fazie agresor jest stale poirytowany i napięty. Złość jego wywołuje każdy drobiazg, awanturuje się z byle powodu. Poniżając swoją ofiarę poprawia swoje samopoczucie. Prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny i przerażający.
- * **faza gwałtownej przemocy** - w tej fazie agresor staje się gwałtowny. Bardzo łatwo wpada w szał i wyładowuje się na ofierze. Eksplozje wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg. W tej fazie przemoc może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze rani ofiarę emocjonalnie.
- * **faza miodowego miesiąca** - po wyładowaniu złości dociera do agresora świadomość, że posunął się za daleko. Nagle staje się inną osobą. Szczerze żałuje za to co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że się to nigdy nie powtórzy. Za wszelką cenę stara się znaleźć wytłumaczenie dla tego co zrobił. W tej fazie agresor zaczyna okazywać ciepło i miłość. Staje się podobny do tego kim był przed rozpoczęciem agresji. Jedynym problemem z fazą „miodowego miesiąca” polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. Faza ta jest tylko fazą. Bliskość między agresorem i ofiarą kończy się, rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia i cały cykl się powtarza. Ważne jest, aby wiedzieć o tym, że z upływem czasu ostatnia faza – miodowego miesiąca jest coraz krótsza.

2.3. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE -= FORMY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **przemoc fizyczna** - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasiniień.
- **przemoc psychiczna** - to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych.
- **przemoc seksualna** - polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.
- **przemoc ekonomiczna** - to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

2.4. MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym zgodę na przemoc. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. Wśród najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie znajdują się następujące stwierdzenia:

„Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”

„Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar”

„Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył”

„Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”

„To był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”

„Gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”

„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”

„Nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”

„Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”

„Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”

„Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”

„Nie można zmienić swego przeznaczenia”

„Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”.

Tymczasem, wiedza naukowa, badania i doświadczenie specjalistów obalają stereotypy i dowodzą, iż:

- przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych osób; bycie małżeństwem czy mieszkanie razem pod jednym dachem w wolnym związku nie daje nikomu prawa do

stosowania przemocy, nie zwalnia z odpowiedzialności prawnej, każdy ma prawo a nawet obowiązek reagować na przestępstwo;

- nikt nie lubi być poniżanym i bitym, osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia; tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc;
- nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy, przemoc ma „wiele twarzy” – to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie;
- nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie, niezależnie od tego, co zrobił lub powiedział, nie wolno poniżać, bić innych ani się nad nimi znęcać;
- przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego, zdarza się, że lepiej wykształceni sprawcy stosują często bardziej wyszukane formy przemocy;
- przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo a nie sprawa rodzinna, Policja jest powołana do ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ściganiu sprawców, niezależnie od tego czy osoba dotknięta przemocą należy do rodziny sprawcy czy nie.

2.5. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Dom rodzinny postrzegany jest jako kolebka miłości, opieki, bezpieczeństwa. To tu można schronić się przed złem świata, to tutaj można uciec od problemów, kłopotów znajdując oparcie w najbliższych. Dla wielu osób dom rodzinny to miejsce cierpienia, poniżenia, lęku, bólu i rozpacz.

Aby mówić o „przemocy w rodzinie” musi być spełnionych kilka kryteriów:

- ✘ działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym,
- ✘ z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy,
- ✘ godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne lub psychiczne).

Skutki przemocy w rodzinie nie dotyczą jedynie ofiar agresji. Sprawca przemocy może również ponieść konsekwencje swojego zachowania. Przemoc w rodzinie jest również niebezpieczna dla członków rodziny bądź dla innych osób, podejmujących interwencję. Dzieci w rodzinach, w których żona jest maltretowana, są narażone na ryzyko zranienia lub zabicia przez napastnika, o ile biorą udział w konflikcie, albo przez przypadek, bądź gdy próbują ochraniać swoją matkę. Oprócz przemocy, której doznają ofiary możemy mówić o ogromnych kosztach ponoszonych w sferze osobistej - koszty społeczne i ekonomiczne

wynikające z takiego postępowania. Koszty społeczne to napiętnowanie poszczególnych rodzin, izolacja społeczna oraz czasowa lub stała zależność ekonomiczna i psychologiczna członków rodziny od jednostek udzielających pomocy czy systemu pomocy społecznej.

Koszty, jakie ponosi społeczeństwo są to ogromne sumy pieniędzy wydane na policje, sądy, opiekę zdrowotną, socjalną, schroniska dla kobiet oraz świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Nie zwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

3. DOKUMENTY UNII EUROPEJSKIEJ

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku

Zgodnie z zapisami Karty godność ludzka jest nienaruszalna, musi być szanowana i chroniona (art. 1), a każdy człowiek ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej (art. 3) oraz do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6). Karta potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karności (art. 4), zakaz handlu istotami ludzkimi (art. 5), zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21).

Program Daphne

W ramach Unii Europejskiej zobowiązania wynikające z międzynarodowych aktów prawnych dotyczących ochrony ofiar przemocy w rodzinie wpisują się w treść programów dotyczących bezpieczeństwa publicznego. W reakcji na rosnące zaniepokojenie związane z przemocą wobec dzieci, młodzieży i kobiet, w 1997 roku Komisja Europejska zatwierdziła do realizacji inicjatywę Daphne - 3-letni program współfinansowania międzynarodowych projektów z zakresu zapobiegania i zwalczania przemocy. Sukces inicjatywy spowodował, że w 2000 roku, komisja rozpoczęła realizację 4-letniego Programu Daphne. Zachęczone rezultatami, Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej zatwierdziły na lata 2004 - 2007 nowy program Daphne II, którego nadrzędnym celem jest walka z przemocą wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz wsparcie i ochrona ofiar i grup ryzyka. Na lata 2007 - 2013, przewidziana została kontynuacja działań na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie. W ramach ogólnego programu „Prawa podstawowe i sprawiedliwość”, ustanowiono program „Walka z przemocą oraz profilaktyka i informacja antynarkotykowa”, stanowiący w części kontynuację programu Daphne.

W dokumentach programowych podkreślono, że przemoc psychologiczna, fizyczna, seksualna, groźby zastosowania przemocy, stosowanie przymusu lub nieuzasadnione

pozbawienie wolności dokonywane wobec dzieci, młodzieży i kobiet jest jednoznaczne z naruszeniem ich praw do życia, bezpieczeństwa, wolności, godności oraz nietykalności fizycznej.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220 (INI))

Parlament Europejski, mając na uwadze złożoność problemu przemocy oraz dotychczasowe działania w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy zalecił Komisji Europejskiej i Państwu Członkowskim między innymi:

- uznanie przemocy wobec kobiet za naruszenie praw człowieka, odzwierciedlające nierówny podział władzy pomiędzy płciami,
- przyjęcie strategii „zero tolerancji” względem wszelkich form przemocy wobec kobiet,
- stworzenie ram współpracy pomiędzy organizacjami rządowymi i pozarządowymi w celu opracowywania strategii i praktyk zwalczania przemocy domowej,
- uwzględnianie, we wszelkich dokumentach, opracowaniach dotyczących przemocy domowej, wpływu przemocy na dzieci.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego wzywa również Państwa członkowskie do:

- stworzenia programów współpracy pomiędzy organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami dla ofiar przemocy i innymi instytucjami oraz do wzmocnienia współdziałania, celem efektywniejszego stosowania i egzekwowania przepisów prawnych na rzecz zwalczania przemocy, a także do uwrażliwienia wszystkich urzędników na problem przemocy,
- podjęcia odpowiednich działań w celu zapewnienia ofiarom przemocy lepszej ochrony i wsparcia,
- opracowywania programów informacyjnych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie przemocy domowej.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C 110/15)

Dokonując analizy problemu przemocy domowej Komitet Ekonomiczno- Społeczny sformułował następujące wnioski i zalecenia:

- przemoc domowa wobec kobiet stanowi pogwałcenie praw człowieka – przede wszystkim prawa do życia oraz nietykalności fizycznej i psychicznej; problem ten stanowi poważne wyzwanie dla polityki europejskiej,
- przemoc domową można skutecznie zwalczać maksymalnie na szczeblu krajowym, dlatego też każde państwo powinno przygotować własny, krajowy plan działań na rzecz zwalczania przemocy domowej,
- wszystkie państwa członkowskie powinny prowadzić wiarygodne, rzetelne i porównywalne statystyki dotyczące przemocy domowej. Każdy z przedstawionych powyżej dokumentów, stanowił ważny element na drodze do upowszechnienia praw człowieka i przyczynił się do zapoczątkowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

4. PRAWO POLSKIE WOBEC PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego materialnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest **art. 207 Kodeksu Karnego (dalej: k.k.) – przestępstwo znęcania**. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną. Znęcanie jest kategorią

zbiorczą – może obejmować szereg zachowań, które rozpatrywane osobno, będą stanowić inne przestępstwa np. uszkodzenie ciała, groźby karalne. Aby przyjąć, że doszło do znęcania w rozumieniu prawa karnego, konieczny jest jakiś czas jego trwania, ale wyjątkowo, gdy przemoc ma charakter szczególnie dotkliwy lub intensywny, można ją zakwalifikować jako znęcanie, nawet jeżeli trwa bardzo krótko, np. jeden dzień. Jeśli zachowanie będące przemocą, nie zostanie uznane za znęcanie się, np. z uwagi na brak długotrwałości, może być ścigane osobno, jako inne przestępstwo. Nie ma przestępstwa znęcania, gdy dwie osoby znęcają się wzajemnie nad sobą.

Obok znęcania w rodzinie dochodzi także do innych ściganych prawem przestępstw takich jak np.:

- uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.).
- pozostawianie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrożających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 §2 k.k.).
- groźenie popełnieniem przestępstwa na szkodę innej osoby lub osoby najbliższej, jeśli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że zostanie spełniona (art. 190 k.k.).
- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 §1 k.k.).
- zgwałcenie (art. 197 k.k.).
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.).
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania czy wykonania innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.).
- rozpijanie małoletniego w drodze dostarczania napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.).
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.).
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym (art. 210 k.k.).
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym czy fizycznym wbrew woli osoby powołanej do opieki czy nadzoru (art. 211 k.k.).
- zniewaga (art. 216 § 1 k.k.).
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.).
- kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 279 k.k.).
- przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.).

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, dotyczące m.in.:

- warunków zniesienia przez sąd wspólności majątkowej (art. 52).
- warunków orzekania separacji i rozwodu (art. 56, art. 61¹ – art. 656).
- orzekania o winie strony w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57).
- rozstrzygania władzy rodzicielskiej, obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka w przypadku rozwodu (art. 58 § 1).
- sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2).
- warunków dokonywania podziału wspólnego majątku (art. 58 § 3).
- warunków sądowego ustalenia ojcostwa (art. 84).
- obowiązku rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 133).

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratora (art. 12).

Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

Warto podkreślić, że w celu zmniejszenia tzw. wtórnej wiktyimizacji, procedura karna przewiduje określone mechanizmy w zakresie przesłuchania pokrzywdzonych i świadków (zwłaszcza małoletnich), zmierzające do jak najmniejszej ilości przesłuchań i prowadzenia ich w odpowiednich warunkach.

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

• KOMPLEKSOWOŚĆ

Z punktu widzenia prawa przemoc domowa jest uznawana za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania odpowiednich działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, na relacje pomiędzy ofiarą i sprawcą, na odczuwane przez ofiary skutki zachowań przemocowych, a także na możliwości „wyjścia” z przemocy.

Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia czy godności ludzkiej. Przemoc postrzegana jest jako krzywdzenie słabszych, jako zachowanie godzące w powszechnie uznawane wartości moralne, a co za tym idzie jako zachowanie nieakceptowane, wymagające potępienia. Z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę mity i stereotypy, jakie funkcjonują w społeczeństwie usprawiedliwiając zachowania przemocowe. Niezwykle ważne są także społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie: ryzyko dziedziczenia i powielania zachowań przemocowych przez dzieci czy też przenoszenie przemocy na inny grunt, poza rodzinę.

• SYSTEMOWOŚĆ

Elementami takiego systemu na poziomie lokalnym są pracownicy wszystkich instytucji z danego terenu zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej, włączeni w proces niesienia pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Zgodnie z założeniem każdy specjalista powinien: potrafić identyfikować przemoc, mieć wiedzę i umiejętności związane z podejmowaniem interwencji, znać kompetencje i zasady współpracy ze wszystkimi instytucjami i służbami, które uczestniczą w procesie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową, wykazywać gotowość włączenia się do takiej współpracy. Pomiedzy specjalistami i instytucjami istnieje współdziałanie i kooperacja - we współpracy wypracowywana jest i realizowana strategia pomocy rodzinie dotkniętej przemocą.

• INTERDYSCYPLINARNOŚĆ

Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, poprzez tworzenie sieci współpracy opartej o działanie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych.

Interdyscyplinarny sposób pracy zapobiega powielaniu działań przez poszczególne służby, oszczędza czas i pieniądze, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Działanie w kooperacji z innymi specjalistami stwarza nieporównywalnie większy wachlarz możliwości, jeśli chodzi o zaspokojenie potrzeb klienta, jak również zwiększa komfort pracy specjalistów. Praca w zespole daje możliwość uzyskania szerokiej informacji, co do sytuacji osoby uwikłanej w przemoc, pozwala wspólnie z innymi profesjonalistami przedyskutować problem klienta, wymieniać spostrzeżenia, wspólnie ustalać najlepszy plan pomocy oraz rozdzielać poszczególne zadania.

• EFEKTYWNOŚĆ

Program zakłada realizację celów i kierunków działań, w oparciu o diagnozę problemu, rozpoznanie zjawiska i jego lokalnych uwarunkowań, w drodze budowania i udoskonalania współpracy pomiędzy instytucjami i specjalistami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Pozwala to na wypracowywanie skuteczniejszych i bardziej efektywnych rozwiązań.

• BENEFICJENCI PROGRAMU

Wśród beneficjentów programu znajdują się:

- rodziny doznające przemocy domowej i zagrożone przemocą osoby dorosłe i dzieci, ofiary i sprawcy oraz świadkowie przemocy,
- społeczności lokalne,
- jednostki organizacyjne i podległe organom administracji publicznej odpowiedzialne za przeciwdziałanie przemocy domowej,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej.

6. CELE PROGRAMU

Celem Programu jest:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
2. podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
3. podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
4. udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
5. oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

7. REALIZACJA PROGRAMU

Przez realizację celów Programu zakłada się:

1. zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie,
2. promowanie wartości rodzinnych,

3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
4. promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

1. **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie,
2. **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie,
3. **działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie,
4. **działania korekcyjno- edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja Programu powinna uwzględniać działania w sferze:

- 1) prewencji,
- 2) prawa,
- 3) zdrowia,
- 4) edukacji,
- 5) pracy socjalnej.

Program nakreśla jedynie ramy i kierunki działań, które podejmowane będą w obrębie kompetencji resortów, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych oraz autorskich i lokalnych rozwiązań dostosowanych do specyfiki potrzeb w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie występujących na danym terenie.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych.

Zmniejszenie rozmiarów przemocy w polskich rodzinach i pomaganie ofiarom jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

Program skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy,
- 2) sprawców przemocy,
- 3) świadków przemocy.

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- jednostki samorządu terytorialnego przy współpracy organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych oraz innych podmiotów, o których mowa w programie.

Zadania wynikające z Programu, jak również z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

8. DIAGNOZA

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Nowego Sącza.

Tabela Nr 1 Dane Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej dotyczące osób zgłaszających się z problemem przemocy w rodzinie 2003- 2006.

Przemoc w rodzinie	Przemoc psychiczna	Zgłoszenia-Gwałt	Agresywne zachowania	Przemoc fizyczna	Groźby karalne	Zastraszanie	Podejrzenie o Molestowanie seksualne
2003	333	4	9	305	16	3	29
2004	438	10	30	395	16	1	85
2005	523	0	27	491	3	10	55
2006	496	5 (9porad)	-	331	16	23	10(37porad)

Analizując powyższą tabelę widocznie wzrasta fala przemocy w porównaniu z latami ubiegłymi a rokiem 2006.

Na pierwsze miejsce wysuwa się przemoc psychiczna (496), przemoc fizyczna (331) niepokojącym sygnałem są również dane dotyczące molestowania seksualnego.

Dane dot. problematyki podejrzenia o molestowanie seksualne za okres 2003 - 2004 przedstawiają liczby wszystkich porad udzielonych w powyższym problemie.

Ilość klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystających z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

2003 rok – 823 rodzin

2004 rok – 787 rodzin

2005 rok – 750 rodzin

2006 rok – 512 rodzin

Tabela Nr 2 Rodziny korzystające z pomocy MOPS

ROK	Rodziny korzystające z pomocy MOPS			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem liczba	W tym z tytułu bezradności ze względu na problemy opiekuńczo - wychowawcze	%	Ogółem liczba	W tym, w rodzinach korzystających ze względu na problemy opiekuńczo - wychowawcze	%
2003	3627	240	6,62	13919	946	6,8
2004	3282	220	6,70	11238	896	8,0
2005	3159	200	6,33	9574	832	8,7
2006	2752	169	6,14	8247	716	8,68

Następujący w dalszym ciągu spadek rodzin i osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem prowadzonej na bieżąco pracy

socjalnej z tymi rodzinami mającej na celu wywołanie zmiany w ich dotychczasowym zachowaniu oraz radzenie sobie z trudnościami życia codziennego.

Klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystający z pomocy z powodu uzależnienia od alkoholu:

2003 rok - 515 osób

2004 rok - 407 osób

2005 rok - 500 osób

2006 rok - 487 osób

Tabela nr 3 Dane z Sądeckiego Ośrodka interwencji kryzysowej i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące osób korzystających z pomocy w związku z uzależnieniem od alkoholu.

ROK	Rodziny korzystające z pomocy MOPS			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem liczba	W tym liczba z problemem alkoholowym	%	Ogółem liczba	W tym, w rodzinach z problemem alkoholowym	%
2003	3627	491	13,5	13919	1473	10,6
2004	3282	407	12,4	11238	1223	10,9
2005	3159	321	2,2	9574	1193	12,46
2006	2752	406	14,75	8247	927	11,24

W 2006 roku na komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowano 21 osób. Z pozostałymi na bieżąco prowadzone są rozmowy profilaktyczno-interwencyjne mające na celu motywowanie do działań zmierzających do poprawy sytuacji osobistej bądź rodzinnej oraz zajęcia profilaktyczne. W 72 przypadkach rodziny objęte były pomocą w formie rzeczowej.

Tabela nr 4 Dane z Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu w zakresie interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie oraz procedury „Niebieskiej Karty”

ROK	Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie			Niebieska Karta		
	Ogółem	Na terenie Nowego Sącza	Na terenie powiatu nowosądeckiego	Ogółem	Na terenie Nowego Sącza	Na terenie powiatu nowosądeckiego
2006	2481	1252	1229	189	95	94

Liczba postępowań przygotowawczych dot. przemocy domowej w których była wdrożona procedura „Niebieskich Kart” ogółem:

- wszczętych – 18
- stwierdzonych – 5
- zakończonych – 12

Na terenie Miasta Nowego Sącza: wszczętych - 8, stwierdzonych – 2, zakończonych – 6

Na terenie powiatu nowosądeckiego: wszczętych – 10, stwierdzonych - 3, zakończonych – 6.

Rzeczywista liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez KMP w Nowym Sączu w analizowanym okresie ogółem:

- wszczętych – 123
- stwierdzonych – 71
- zakończonych – 135.

Na terenie Miasta Nowego Sącza: wszczętych – 34, stwierdzonych – 22, zakończonych – 43

Na terenie powiatu nowosądeckiego: wszczętych – 89, stwierdzonych – 49, zakończonych -91

Powyższe dane wskazują na skalę problemów występujących na terenie Nowego Sącza oraz potrzebne wprowadzenia systemowych działań pomocowych, którymi objęte zostaną rodziny dotknięte aktami przemocy.

Przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów i narastania problemów w rodzinach wymaga utworzenia profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego programu, któryby w sposób kompleksowy regulował stosowane procedury, formy i zakres wsparcia rodzin w sytuacjach kryzysowych. Program wsparcia to ludzie i instytucje, które mogą służyć realną pomocą w zwykłych warunkach życia i w sytuacjach psychologicznego i psychospołecznego kryzysu.

Zasadniczym celem programu jest stworzenie w oparciu o istniejącą lub tworzoną infrastrukturę systemu wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych. Istota funkcjonowania programu polegać będzie na planowanej współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami i placówkami, których pracownicy mogą zidentyfikować przemoc w rodzinie, potrafią podjąć interwencję i współdziałać w procesie pomocy ofierze i jej rodzinie. Podstawą sprawnie funkcjonującego programu przeciwdziałania przemocy, jest odpowiednio funkcjonująca infrastruktura socjalna oraz będąca w dyspozycji przygotowana specjalistyczna kadra. Bazę programu wsparcia stanowią instytucje, powołane do przychodzenia z pomocą tym, którzy znajdują się w stanie szczególnego zagrożenia zdrowia i życia.

9. ZADANIA W RAMACH PROGRAMU

Zadanie I. Zapobieganie występowania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.

Adresaci: dzieci, młodzież, dorośli, społeczność lokalna.

NR.	ZADANIA	DZIAŁANIE	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów , sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników , zajęcia pozaszkolne.	1.1 prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno- edukacyjnych z młodzieżą	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej
		1.2 wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej
		1.3. opracowywanie i realizacja innowacyjnych programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy	- Komenda Miejska Policji - Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
		1.4. środowiskowe Świetlice Profilaktyczno- Wychowawcze	- Urząd Miasta Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej - Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej
		1.5. Centrum Pomocy w Nauce. Forma profilaktyki skierowana do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z rodzin zagrożonych patologią społeczną	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - szkoły podstawowe - gimnazja - Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa - Akademia Pedagogiczna
		1.6. Bezpieczne wakacje, Bezpieczne ferie- akcja skierowana do dzieci i młodzieży z terenu Nowego Sącza	- Urząd Miasta Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej - Świetlice - Miejski Ośrodek Kultury
		1.7. „ Bądź ostrożny” . Całoroczna akcja skierowana do młodzieży szkół gimnazjalnych i średnich mająca na celu uświadamianie zagrożeń	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Komenda Miejska Policji
		1.8. Przegląd Małych form Teatralnych pt. „ Przebudzenie” – nieprofesjonalny, skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych o tematyce przemocy w rodzinie- zapobieganie .	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - gimnazja

2.	Promowanie programu, w tym możliwości otrzymania pomocy przez ofiary i sprawców przemocy	2.1 wydanie informatora	- Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej - KRPA
3.	Promowanie nieagresywnych zachowań. - prowadzenie kampanii wizualnej	3.1 plakatowanie miasta 3.2 przygotowanie folderów i ich upowszechnianie	- Urząd Miasta Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej
4.	Uruchomienie telefonu dyżurnego „STOP PRZEMOCY”	4.1. dyżur telefoniczny, wsparcie, przyjęcie zgłoszenia o przemocy w rodzinie, wskazanie postępowania.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Komenda Miejska Policji
5.	Organizacja szkoleń „ Szkoły dla rodziców”	5.1. Cykl spotkań przedstawicieli wchodzących w skład Koalicji Przeciwko Przemocy oraz pedagogów szkolnych	- Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Komenda Miejska Policji - Komenda Straży Miejskiej - Sąd Rejonowy – kuratorzy zawodowi i społeczni - szkoły podstawowe - szkoły gimnazjalne - szkoły średnie
6.	Współpraca z telewizją kablową RTK, Insat, prasą lokalną w ramach przekazywania materiałów zapobiegania przemocy	6.1. Cykl programów profilaktyczno-szkoleniowych w temacie zapobiegania przemocy.	- Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej - Telewizja RTK, Insat, prasa lokalna - szkoły - ZOZ-y - przedstawiciele Koalicji Przeciwko Przemocy - instytucje pozarządowe

Wskaźniki osiągnięcia zadania I:

- liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych,
- liczba dzieci objętych edukacją,
- liczba rodzin objętych działaniami wspierającymi i edukacyjnymi,
- liczba osób dorosłych objętych poradnictwem (liczba Porad),
- wskaźnik z badań ankietowych lub innych badań o charakterze socjologicznym pozwalających na ocenę stopnia świadomości społecznej.

Zadanie II. Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Adresaci: osoby dotknięte przemocą, a w szczególności ofiary i świadkowie przemocy

NR.	ZADANIE	DZIAŁANIE	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	<p>Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu</p>	<p>1.1. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne</p> <p>1.2. praca socjalna</p> <p>1.3. interwencja kryzysowa</p> <p>1.4. promocja i realizacja systemu „Niebieska Karta”</p> <p>1.5. grupy wsparcia</p> <p>- grupa wsparcia dla kobiet ofiar przemocy. Celem grupy jest: wsparcie psychologiczne ofiar przemocy domowej, ukierunkowanie działań prawnych, pomoc w wyjściu z trudnej sytuacji życiowej. Spotkania 2x w miesiącu 2 godziny.</p> <p>- grupa wsparcia dla młodzieży gimnazjalnej z problemami emocjonalnymi. Celem grupy jest: podjęcie przez młodzież aktywności modyfikującej zachowania, wspieranie rozwoju osobowości, rozwijanie umiejętności komunikacji i radzenia sobie ze stresem. Spotkania każdy piątek miesiąca w dwumiesięcznym cyklu zamkniętym.</p> <p>- grupa wsparcia dla rodziców niewydolnych wychowawczo. Celem grupy jest: wsparcie, wymiana doświadczeń emocjonalnych i poznawczych pomiędzy członkami grupy, psychoedukacja w zakresie radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi, nauka tworzenia poprawnych relacji na linii rodzice-dziecko. Spotkania 2x w miesiącu.</p> <p>- grupa dla współuzależnionych . Celem grupy jest: uczenie umiejętności</p>	<p>- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p> <p>- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>- Komenda Miejska Policji</p> <p>- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>

		zaradczych w sytuacji występowania problemu uzależnienia w rodzinie, poszerzanie wiedzy uczestników w zakresie problematyki uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie, zwiększenie świadomości własnych praw, uczenie się zachowań asertywnych.	
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	2.1. odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary - hostel 2.2. zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną	- Policja - Prokuratura - Sąd
3.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonych do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny	3.1. udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą 3.2. udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom- ofiarom przemocy (rodzicielstwo zastępcze lub placówka socjalizacyjna). 3.3. pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą 3.4. Hostel- schronienie dla kobiet i matek z dziećmi ofiar przemocy, w którym przygotowanych jest dziewięć miejsc noclegowych, a w razie konieczności liczbę miejsc można zwiększyć o kolejne dwa. Do dyspozycji potrzebujących są pokoje: 5- osobowy, 3- osobowy, 1- osobowy, a także łazienka, kuchnia i jadalnia. Podczas pobytu w hostelu z osobami w nim przebywającymi przeprowadzane są rozmowy wspierające, zajęcia terapeutyczne. Do hostelu trafiają najczęściej kobiety z dziećmi.	- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wskaźniki osiągnięcia zadania II :

- liczba porad udzielonych osobom dotkniętym przemocą,
- liczba osób objętych poradnictwem oraz pomocą i wsparciem

Zadanie III. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Adresaci: sprawcy przemocy

NR.	ZADANIE	DZIAŁANIE	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Działania korekcyjno- edukacyjne	<p>1.1. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne,</p> <p>1.2. terapia</p> <p>1.3. programy w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją , konfliktem- indywidualne i grupowe</p> <p>1.4. grupa korekcyjno- edukacyjna dla sprawców przemocy Program korekcyjno- edukacyjny dla sprawców przemocy domowej jest interwencją psychoedukacyjną , ukierunkowaną na zmianę zachowań agresywnych. U podstaw programu korekcyjno- edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej leży przekonanie, iż podstawowymi przyczynami agresywnych zachowań są deficyty w 3 głównych obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrolowaniu własnej impulsywności, - znajomości alternatywnych wobec agresji sposobów zachowania i umiejętność ich stosowania, - rozwoju myślenia moralnego. <p style="text-align: center;">KOMPONENTY</p> <p>Zgodnie z powyższymi założeniami programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trening Umiejętności Prospołecznych - Trening Kontroli Złości - Trening Wnioskowania Moralnego 	<p>- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p> <p>- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>- Komenda Miejska Policji</p> <p>- Małopolski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień</p> <p>- Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej</p>

Wskaźniki osiągnięcia zadania III:

- liczba sprawców objętych działaniami
- liczba ponownych incydentów stosowania przemocy wśród sprawców objętych działaniami.

Zadanie IV. Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowanych działań.

Adresaci: wszystkie instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do programu.

NR.	ZADANIE	DZIAŁANIE	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Oddziaływania na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie, pośrednio lub bezpośrednio przemocą w rodzinie, w tym organizacje pozarządowe	<p>1.1. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne w tym superwizja</p> <p>1.2. szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>1.3. Koalicja Przeciwko Przemocy- zespół interdyscyplinarny powołany 30 lipca 2005 roku, której naczelnym zadaniem jest niesienie wszechstronnej pomocy ofiarom przemocy oraz wspieranie ich w miejscu zamieszkania.</p> <p>Przedstawiciele koalicji zobowiązują się</p> <ul style="list-style-type: none"> - współdziałać w zakresie kompleksowego przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie owego Sąca - zobowiązują się do stworzenia jednolitego systemu pomocowego w zakresie ich kompetencji - zobowiązują się do systematycznego wspierania ofiar przemocy w miejscu zamieszkania i monitorowania jej środowiska do czasu zapewnienia jej bezpieczeństwa - zobowiązują się do podejmowania działań w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie - zobowiązują się do organizowania comiesięcznych spotkań , podczas których omawiane będą bieżące problemy <p>1.4. szkolenia przedstawicieli Koalicji Przeciwko Przemocy w Rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Komenda Miejska Policji - Komenda Straży Miejskiej - Sąd Rejonowy
2.	Oddziaływanie na	2.1. udział przeszkolonych osób w spotkaniach osiedlowych w celu informowania o programie	

	społeczności lokalne w celu włączenia ich w system monitorowania zjawisk związanych z występowaniem przemocy	2.2. wywiady środowiskowe w społeczności szczególnie zagrożonych przemocą	
3.	Pomoc rodzinie w kryzysie metodą „Konferencja Grupy Rodzinnej”	3.1 nowa forma pomocy rodzinie , w której występuje przemoc, zadaniem jest zaproszenie jak największej grupy rodziny, którzy podejmą próbę rozwiązania problemu jaki się w niej pojawił. Głównym celem konferencji jest tworzenie planu, który ma doprowadzić do rozwiązania problemu.	<ul style="list-style-type: none"> - Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej - szkoły - ZOZ-y - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Komenda Miejska Policji - Komenda Straży Miejskiej - Sąd Rejonowy - Małopolski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień - Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wskaźniki osiągnięcia zadania IV :

- liczba udzielonych porad
- liczba zebrań zespołu interdyscyplinarnego

Zadanie V. Zwiększenie bezpieczeństwa rodzin poprzez współpracę instytucji rządowych z instytucjami pozarządowymi oraz parafiami działającymi na terenie Nowego Sącza.

Adresaci: Rodziny zagrożone patologią społeczną

NR.	ZADANIE	DZIAŁANIE	REALIZATOR LUB REALIZATOR
1.	Budowanie sieci wsparcia dla ofiar przemocy	1.1. organizowanie wspólnych spotkań 1.2. ustalenie zadań poszczególnych instytucji 1.3. ustalenie wspólnego frontu działania dla rodzin zagrożonych patologią społeczną 1.4. wydanie wspólnego informatora z instytucjami rządowymi i pozarządowymi działającymi na terenie Nowego Sącza	- instytucje pozarządowe z terenu Nowego Sącza, które w swych statutach mają wsparcie i ochronę rodziny, promowanie zdrowego stylu życia

Wskaźniki osiągnięcia zadania V:

- liczba współpracujących instytucji rządowych i pozarządowych
- liczba rodzin i dzieci zagrożonych patologią społeczną

BIBLIOGRAFIA

1. Badura – Madej W. (red.) „ Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej”
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie , Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa , 2006 r.
3. Lipowska – Teutsch Anna „ Rodzina a przemoc” PARPA , Warszawa 1998r.
4. Melibruda Jerzy „ O przemocy domowej” Warszawa 1998 r.
5. Przewodnik do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Instytut psychologii Zdrowia PTP, Ogólnopolskie pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia , Warszawa 2005 r.
6. Dane opracowane przez Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.